

ඔබේ ගෙවත්ත සමනල උයනක් කරමු

උයනේ ශාක සඳහා සෑම විටම කොම්පෝස්ට් පොහොර පමණක් භාවිතා කරන්න. කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍යයන් භාවිතා නොකරන්න. උයනට අවශ්‍ය පැල ලබා ගැනීම සඳහා උයන ආශ්‍රිතව කුඩා පැල තවානක් නඩත්තු කිරීම කළ යුතුය. මෙම පැල තවාන සමනලයන්ට ඇතුළු විටම නොහැකි වන පරිදි කුඩා සිදුරු සහිත දැලකින් ආවරණය කළ යුතුය.

සමනල උයනක් ඇතිකිරීමේ ප්‍රයෝජන

- ගෙවතු අලංකරණයට නව අර්ථයක්.
- වදවියන සමනලයන් සංරක්‍ෂණයට දායක වීම.
- විඩාබර හිතට සහනයක් හා ප්‍රබෝධයක් ලැබීමට.
- පවුලේ සෑමට තමන්ගේ විවේක කාලය ගතට හා සිතට සතුටක් ලැබෙන සේ ප්‍රයෝජනවත් ලෙස ගතකිරීමට.
- දරුවන්ට පරිසරය පිළිබඳ ඉගෙනුම් ඒකකයක් ලෙස. ■ නිවසේ ඒදිනෙද අවශ්‍යතා සපුරන එළවළු හා පළතුරු උයනක් ලෙස.
- ඔසු උයනක් ලෙස.
- ශාක මගින් ඇති කරන ක්ෂුද්‍ර ජීවීන්ගේ ප්‍රතිරෝධීන් නිවස හා අවට සිසිලක් ලැබීමට.
- සොබාදහම හා ඇති බැඳීම තහවුරු කිරීමට.
- නිරෝගිමත් හා ප්‍රබෝධමත් පරිසරයක පහසු ලබා නිරෝගිමත් දිවියක් ගත කිරීමට.

දළුපල හෝ සවිකරන සමනල පැල උයනක් සාදා ගැනීම සඳහා ඔබේ උයනට සමනල පැල පැල කැපීමට අවශ්‍ය වේ. මේ සඳහා සමනල පැල පැල කැපීමට අවශ්‍ය වේ.

info@dilmahconservation.org
www.dilmahconservation.org
 Tel: 01 14822490

ඩිල්මා සංරක්‍ෂණ සමනල උයන සහ මෙරිල් ජේ. ප්‍රනාන්දු පුණ්‍ය පදනම 340, ගාලු පාර, කටුබැද්ද, මොරටුව.

ඩිල්මා සංරක්‍ෂණ සමනල උයන

නමුත් උයන සඳහා තෝරා ගත් භූමිය සම්පුර්ණයෙන් ගිණි තෘණ, වතුපාලු හෝ වෙනත් ආක්‍රමණික ශාකයන්ගෙන් වැසී ඇත්නම් උයන සැකසීමට පෙර ඒවා ඉවත් කිරීම කළ යුතුය. සමනලයන්ගේ ධාරක හා පෝෂක ශාකයන්ගේ වර්ධන වේගය හා වර්ධන රටාව ශාක විශේෂයෙන් විශේෂයට වෙනස් වේ. වාර්ෂික ශාක ලෙස වැඩෙන තෝර, ඇත් හොඬ වැනි ශාක වසරක් තුළදී තම ජීවන චක්‍රය කිහිප වරක් සම්පුර්ණ කරයි. උයන නඩත්තු කිරීමේදී මෙවැනි ශාක නැවත නැවත සිටුවීම කළ යුතුය. නමුත් බහුවාර්ෂික ලෙස වැඩෙන වරා, අනෝද, බෝම්, ඇහැළ වැනි ශාක උයන ස්ථාපිත කිරීමේදීම නිවැරදි ස්ථානයන්හි සිටුවා ගැනීම කළ යුතු අතර එම ශාක නඩත්තු කිරීම වඩාත් පහසු වේ. ශාකයන්ගේ වර්ධන රටාවද ශාක විශේෂයෙන් විශේෂයට වෙනස් වේ. කුඩා පැලැටි, පඳුරු, ආරෝහක, කුඩා ගස්, විශාල ගස් ලෙස සමනලයන්ගේ ධාරක හා පෝෂක ශාකයන් වර්ගීකරනය කළ හැක. ශාකයන්ගේ වර්ධන රටාව පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා තිබීම පැල ස්ථානගත කිරීම හා උයන සැලසුම් කිරීම පහසු කරයි. සෑම විටම උස්ව වැඩෙන ගස් උයනේ උතුරු හා දකුණු මායිමට සිටුවා ගැනීම මගින් උයන තුළට හොඳ හිරු එළියක් ලබා ගැනීමට උපකාරී වේ.

උයන තුළ ගමන් කිරීම සඳහා සලකුණු කරගත් මාර්ගය දෙපස සමනලයන් මල් පැණි බීමට ප්‍රිය කරන මල් හටගන්නා කුඩා පඳුරු හා පැලැටි සිටුවා ගැනීම කළ යුතුය. පැල සිටුවීමේදී මාර්ගයේ සිට දෙපසට කුමකව ශාකයන්ගේ උස වැඩිවන පරිදි ශාක සිටුවා ගැනීම කළ යුතුය. එමගින් මාර්ගයේ සිට පහසුවෙන් සමනලයන් නැරඹීමට අවස්ථාව උදවේ.

හිසි පරිදි පැල සිටුවා ගැනීම

උයන සඳහා සුදුසු පැල සකසා ගැනීම මාස කිහිපයකට පෙර ආරම්භ කළ යුතුය. උයනේ සිටුවීමට ගන්නා පැල බඳුන්ගත පැල ලෙස සකසා ගැනීම මගින් හොඳ දැරීමේ හැකියාවක් සහිත පැල උයනට එක්කර ගැනීමට හැකි වේ. බඳුන්ගත පැල අප විසින්ම සකසා ගත යුතු වන්නේ සමනලයන්ගේ ධාරක හා පෝෂක ශාක බොහෝ ප්‍රමාණයක් සඳහා වෙළඳ පොළක් සැකසී නොමැති බැවින් ඒවා වාණිජ පැල තවාන මගින් මිලදී ගත නොහැකි බැවිනි. පරිසරයෙන් සොයාගත හැකි සමනලයන්ගේ ධාරක හා පෝෂක ශාක වුවද එකවර උයනට ආදේශ නොකළ යුතුය.

පෝෂක ශාක

සමනල උයන සඳහා පැල තෝරා ගැනීමේදී සමනලයන් ආකර්ශණය කරන දේශීය පැල තෝරා ගැනීමට උනන්දු විය යුතුය. එසේ තෝරා ගන්නා පෝෂක ශාකයන්හි තිබිය යුතු ලක්‍ෂණ නම් පැණි සහිත මල් දැරීම, වර්ණවත් මල් දැරීම හා වසරේ වැඩි කාලයක් මල් හටගැනීමයි. මලේ විශාලත්වයද ඒ වෙත ආකර්ශණය වන සමනලයන් ප්‍රමාණය හා සමනලයන්ගේ විශාලත්වය තීරණය කරන සාධකයකි. වදමල්, රත්මල් වැනි විශාල මල් වලින් පැණි ලබාගැනීමට හැකියාව ඇත්තේ විශාල සමනලයන්ට පමණි. අංකෙන්ද, බලනකුට, ඇත්හොඬ වැනි මල් වලින් සෑම ප්‍රමාණයකම සමනලයන් පැණි ලබාගැනීම සිදුකරයි. උදුපියලි, අස්වැන්න, ඇත්අඩි වැනි මල් වලින් කුඩා සමනලයන් පැණි ලබාගැනීම සිදුකරයි. උයන සඳහා පැල තෝරා ගැනීමේදී මෙම සෑම වර්ගයකම සමනලයන්ගේ පැණි අවශ්‍යතා සපුරාගත හැකි වන පරිදි විවිධ ප්‍රමාණයේ මල් දරන ශාක තෝරා ගැනීම කළ යුතුය.

සමනල උයන සඳහා බිම් සැකසීම

තෝර ගත් භූමියේ සැලැස්මක් පළමුව සකසා ගත යුතුය. භූමියේ දක්නට ලැබෙන භූමි ලක්‍ෂණ, ශාක වර්ග හා ඒවායේ පැතිරීම, ගල් තලා හෝ ගල් සහිත ස්ථාන, ජලය රැඳෙන ස්ථාන එම සැලැස්මට ඇතුළත් කරන්න. එමගින් නව භූ සැලැස්ම සැකසීමේදී දැනට භූමියේ ඇති සමනලයන්ගේ ධාරක හා පෝෂක ශාක, ගල් සහිත ස්ථානයන්ට හානි නොකර ඒවා නිසි පරිදි කළමනාකරණය කර ගැනීමට අවස්ථාව උද වේ. විවිධ ශාක වර්ගයන්ගේ වර්ධනයට අවශ්‍ය පාරිසරික සාධක එකිනෙකට වෙනස් වේ. උයන සකසන බිමේ දුර්වල ජල වහනයක් සහිත ස්ථාන ඇත්නම් එවැනි ස්ථාන සඳහා ජලය ප්‍රිය කරන ඇත්හොඬ, රත්මල් වැනි ශාක ද, ගල් වැනි ශුෂ්ක ලක්‍ෂණ සහිත ස්ථාන සඳහා එවැනි ශුෂ්ක ලක්‍ෂණ ප්‍රිය කරන අක්කපාන වැනි ශාක ද යොදාගත හැක. උයන් බිමේ ගමන් කිරීමට කුඩා අඩිපාරක් සලකුණු කරගන්න. එම අඩිපාරේ සිට උයන් බිමේ සකසන සෑම ක්ෂුද්‍ර පරිසර පද්ධතියක්ම නැරඹීමට හැකි පරිදි එය සැකසීම කළ යුතුය. මෙම අඩිපාර හැර අනෙක් බිම සම්පුර්ණයෙන් වල් පැල ඉවත් කිරීම නොකළ යුතුය. එසේ වල් පැල සියල්ල ඉවත් කිරීම මගින් දැනට එම භූමියේ වාසය කරන සමනලයන් වදවී යා හැක.

කංකුඹල (*Asclepias curassavica*) B16

ලුනුවරන (*Crateva adansonii*)

ඇත්හොඬ (*Heliotropium indicum*)

ඇත් අඩි (*Elephantopus scaber*)

උදුපියලි (*Desmodium heterocarpon*)

දහස් පෙතියා (*Tagetes patula*)

වදමල් (*Hibiscus rosa-sinensis*)

සීනියා (*Zinnia-*)

ගෙවත්ත සමනල උයනක් කරමු

උදැසන හිරු රැසින් ප්‍රබෝධමත් වන පරිසරයේ සුන්දරත්වය වර්ධනය කිරීම සඳහා සමනලුන්ගෙන් වන මෙහෙය වචනයට නැගිය නොහැක. සමනලුන් පරිසරයේ සිටීම මිනිසාගේ මානසික ප්‍රබෝධයට හේතු වන අතරම සමනලුන් සුලභ වීම නිරෝගිමත් පරිසරය ඇති බවට කදිම සාක්ෂියකි. ශාක පරාගනයේදී ද වැදගත් මෙහෙයක් සමනලුන් සිදු කරන බැවින් එළවලු හා පළතුරු අස්වැන්න ද වැඩි කරයි. සමනලයින් ගෙවත්තට ගෙන්වා ගැනීමට තැබිය යුතු පළමු පියවර ඔවුන්ගේ ධාරක ශාක වගා කිරීමයි. මේ සඳහා ගෙවත්තේ කුඩා ඉඩ ප්‍රමාණයක් වෙන් කිරීම හෝ ගෙවතු අලංකරන කටයුතු වලදී දේශීය පරිසරයට ගැලපෙන මෙන්ම සමනලුන් මල්පැණි බිමට යොදා ගන්නා ඔවුන්ගේ පෝෂක ශාක හා දළඹු අවධිය ගත කිරීමට තෝරා ගන්නා ධාරක ශාක යොදා ගැනීම ද කළ හැක. එසේම ගෙවත්ත කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍යයන්ගෙන් තොරව නඩත්තු කිරීම ද ඉහළ සමනල ගහනයක් ඇතිකර ගැනීමට හොඳ පිටිවහලකි. සමනලයින්ගේ ධාරක ශාක බොහෝ ප්‍රමාණයක් අප එදිනෙදා ප්‍රයෝජනයට ගන්නා අඹ, දිවුල්, පේර වැනි පළතුරු කතුරු මුරුංගා, අඟුණ, කරපිංචා වැනි ආහාර ශාක ද සප්සද, කංකුඹල, වරා වැනි ඖෂධ ශාක ද විම තවත් ප්‍රයෝජනයකි. මෙසේ ගෙවත්ත නඩත්තු කිරීම මගින් ගෙවත්තේ ජෛව විවිධත්වය ඉහළ යන අතර එමගින් දිනෙන් දින වදවී යන සමනලයින් සංරක්ෂණය සඳහා දයක විමට ඔබටද අවස්ථාව හිමිවේ.

සමනල උයන සඳහා සුදුසු භූමියක් තෝරා ගැනීම

සමනලුන් හිරු එළිය ප්‍රියකරන බැවින් සමනල උයන සැකසීමේදී හෝ ගෙවත්තෙන් කොටසක් ඒ සඳහා වෙන් කිරීමේදී හොඳින් හිරු එළිය ලැබෙන භූමියක් තෝරා ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. සමනල උයන සැකසීමේදී ඔබගේ ඉඩමේ ප්‍රමාණය හා භූමිය භාවිතා කර ඇති ආකාරය අනුව උයන සඳහා ලබාදිය හැකි භූමි ප්‍රමාණය තීරණය වේ. සමහර විටකදී ඒ සඳහා වෙන් කළ හැකි භූමි ප්‍රමාණය මල් පාත්තියක් තරම් විය හැක. එම භූමි ප්‍රමාණයද නිසි පරිදි භාවිතා කර එක් සමනල විශේෂකට හෝ සමහර විටක සමනල විශේෂ කීපයකට වුවද පහසුකම් සැපයිය හැක. නමුදු සාර්ථක සමනල උයනක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා පර්වස් 10කට වඩා වැඩි භූමියක් තිබීම වඩාත් සුදුසු වේ. සමනලුන් ප්‍රියකරන විවිධ ක්‍ෂුද්‍ර පරිසර පද්ධති ඇති කිරීමට ද , විවිධ සමනල විශේෂ ප්‍රියකරන ධාරක හා පෝෂක ශාක වගා කිරීමට හොඳ ඉඩ කඩක් වෙන් කිරීමට ද එමගින් අවස්ථාව උදාවේ. සමනල

උයන සඳහා වෙන්කළ හැකි භූමියේ ප්‍රමාණය මත උයනේ රඳවා ගත හැකි හා උයනට පැමිණෙන සමනල විවිධත්වය තීරණය වේ.

සමනලයින් තම අවශ්‍යා සඳහා ශාක යොදා ගන්නා ආකාරය අනුව එම ශාක ධාරක හා පෝෂක ශාක ලෙස ප්‍රධාන කාණ්ඩ දෙකකට වෙන්කල හැක.

ධාරක ශාක

තම බිත්තර දැමීම සඳහා එක් එක් සමනල විශේෂ, තම විශේෂයට ආවේණික ශාක විශේෂ එකක් හෝ කීපයක් තෝරා ගනී. එම ශාක සමනලුන්ගේ ධාරක ශාක ලෙස හඳුන්වයි. පරිණත සමනලුන් තම විශේෂයට ආවේනික ධාරක ශාකය සොයා එහි බිත්තර දැමීම සිදුකරයි. බිත්තර බිඳී එළියට එන දළඹුවාගේ ප්‍රධාන ආහාරය වන්නේ එම ශාකයේ කොටස්ය. මෙම ශාක හා සමනලුන් අතර බැඳීම පරිණාමයේ ඉතා දුර සිට ඇති වුවකි.

ආර්ථිකමය වටිනාකමක් සහිත ධාරක ශාක

සමනලුන්ගේ ධාරක ශාකයන් බෝහෝ ප්‍රමාණයක් දේශීය ආයුර්වේද ඖෂධ ලෙස භාවිතා කරයි. එදිනෙදා අප ප්‍රයෝජනයට ගන්නා අඹ, දිවුල්, පේර වැනි පළතුරු මෙන්ම එළවලු හා පළා වර්ග බෝහෝ ප්‍රමාණයක් සමනලුන් ධාරක කර ගනී. එවැනි ප්‍රයෝජනවත් ශාක සමනල උයනට එක්කර ගැනීම උයනට අමතර වටිනාකමක් එක්වන අතර නිවසේ ආහාර සුරක්ෂිතාවටද අත්වැලකි.

ආහාර ලෙස යොදා ගන්නා ශාක

බෙලි
(Aegle marmelos)
B18, B30

පේර
(Psidium guajava)

දෙළුම්
(Punica granatum)
B14

කතුරුමුරුංගා
(Sesbania grandiflora)

කරපිංචා
(Murraya koenigii)
B18, B30

කජු
(Anacardium occidentale)

කටු අනෝද
(Annona muricata)
B15

උගුරැස්සා
(Flacourtia ramantchi)
B23

කොට්ටම්බා
(Terminalia catappa)

ඇහැල
(Cassia fistula)
B18

කොට්ඨඹුළ
(Ficus hispida)

නිල්පුරුක්
(Dipteracanthus prostratus)

දෙහි
(Citrus aurantifolia)
B18, B30

අඟුණ
(Wattakaka volubilis)
B2

කුරුදු
(Cinnamomum zeylanicum)
B17

ආයුර්වේද ඖෂධ ලෙස යොදා ගන්නා ශාක

බෝම්
(Litsea glutinosa)
B17

රත්මල්
(Ixora coccinea)

දොඩම් පනා
(Glcosmis pentaphylla)

සප්සද
(Aristolochia indica)

බඳුනකුට
(Stachytarpheta)
B18, B30

මිනීමල්
(Catharanthus roseus)

බලු දං
(Calotropis gigantea)
B24

වරා
(Psidium guajava)

වල් අඹ
(Cleome aspera)
B21

මඩු
(Cycas sp.)
B6

අංකෙන්ද
(Acronychia pedunculata)

ඇට්ටේරියා
(Murraya paniculata)